

Petrol Ülkesi

KUVEYT

Petrol fiyatlarındaki artışla birlikte Kuveyt Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Subiya Yarımadası'nı geliştirmek ve Failaka ve Bubiyan adalarında turizmi canlandırmak üzere iddialı projelere girişmiştir. Halihazırda yapılan inşaat projelerinin tutarı on milyar ABD doları olup bunun yirmi yıllık bir süre zarfında kümülatif olarak otuz milyar doları geçmesi beklenmektedir

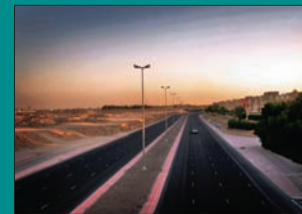

Birleşik Arap Emirliği'nin yedi emirliğinden biri olan Kuveyt, dünyanın yedinci petrol üreticisi olarak biliniyor. Son yirmi yılda petrol gelirleriyle büyük bir kalkınma hamlesi gerçekleştiren zengin ve satın alım gücü yüksek bir ülke. Rekabete açık, kaliteli ürünleri tanıtmış, güçlü ülkeler tarafından paylaşılmış bir piyasa yapısına sahip olan Kuveyt, pazara girişin kolay, pazarda tutunmanın devamlılık ve yüksek kaliteye bağlı olduğu farklı bir ülke. Gümrük vergi oranı, Kuveyt Milli Meclisi'nin 2003 yılı Mayıs ayında KEK gümrük birliğine girmeyi onaylamasından bu yana yüzde 5'tir. Fakat pek çok ürün bu orandan muafır.

Batı tipi yaşam standartlarına sahip olan ülkede yaşayanların yarısından fazlasını yabancılar oluşturmaktadır. Dünyanın en yüksek kişi başına düşen GSMH'si ile özellikle göçmen işçiler için çekim merkezidir.

Vergisiz alışveriş olanağıyla dünya turizminin önemli başkentlerinden biri haline gelen Kuveyt'in ekonomisi de diğer Körfez Ülkeleri gibi birinci derecede petrole dayalı. Körfez İşbirliği Konseyi'nin altı üyesinden biri olan Kuveyt dünya petrol üretiminde on üçüncü, petrol ihracatında sekizinci sıradadır. Kuveyt'in sahip olduğu petrol rezervlerinin, şu andaki üretim miktarı devam ettiği takdirde yüz yıldan daha fazla bir süre için yeterli olacağı öngörülmekte. Ülkede enflasyon oranı yaklaşık yüzde dört gibi bir seviye izliyor.

Son yıllarda tarım alanında önemli gelişmeler kaydedildi, modern usullerle zira-

at yapılmaya başlandı. Sebze üretimi için, hükümet destekleriyle seralar kuruldu. Aynı şekilde hayvan yetiştirilmesi için de çiftlikler kuruldu. Çok yaygın olmakla birlikte balıkçılık da yapılmakta. Halkın içme ve kullanma suyu ihtiyacı büyük ölçüde denizden arıtılan sularla karşılanmaktadır. Bunun yanı sıra bazı yerlerde yeraltı suları çıkarılarak şişelenip içme suyu olarak kullanılıyor.

DIŞ TİCARET

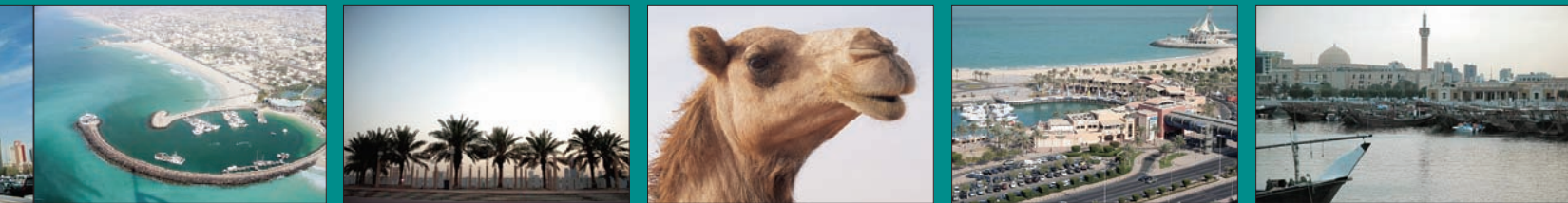
2007 yılı itibarıyla Kuveyt'in toplam ihracatı 60 milyar dolar seviyesine ulaşmıştır. Bunun büyük bir oranı petrol ihracatından kaynaklanmaktadır. Kuveyt'in en önemli ihracat ortakları ise Japonya, Güney Kore, ABD, Singapur, Hollanda, Pakistan, Endonezya ve Bangladeş'tir. Kuveyt'in yerel ekonomisinin petrol ihracatından elde edilen geliri sindirmesi her zaman zor olmuştur. Bu nedenle ticaret her zaman, hatta 1991 Körfez Savaşı sonrasında bile fazla vermiştir. 1992 yılındaki büyük miktarda inşaat malzemesi itha-

latından sonra bile oluşan ticaret açığı çok küçük olmuş ve 1994 yılında yeniden ticaret fazlasına dönüşmüştür.

Kuveyt'in 2007 yılı ithalatı ise 18 milyar dolara yaklaşmıştır. Kuveyt başta otomobil ve aksesuarları olmak üzere gıda ürünleri, kimya ve plastik ürünleri, tekstil, deri, ayakkabı, metaller, makine ve elektrikli aletler gibi her tür tüketim malını ithal etmektedir. En önemli ithalat ortakları ise ABD, Almanya, Japonya, İngiltere, Çin, İtalya ve Güney Kore'dir. Kuveyt'in Körfez bölgesindeki en önemli ticaret ortakları ise Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirlikleri'dir.

KARA ELMAS PETROL

Kuveyt 1992'de toplam 312 milyon varil petrol üretmiştir. OPEC ülkeleri arasında 1993'te gerçekleştirilen anlaşmada Kuveyt'in günlük petrol üretiminin iki milyon varil olması kararlaştırılmıştı. Ancak Kuveyt yönetimi bu sınırlamayı aşarak bütün yıl boyunca günlük üretimini iki milyon varilin üstüne çıkardı. Kuveyt'in 2005'te yüksel petrol fiyatları nedeniyle üretimini artırması nedeniyle net ham petrol ihracat geliri 36,9 milyar dolar, 2006 yılında 54,4 milyar dolar olarak gerçekleşti. 2007 yılında ise bu rakamın 55,8 milyar dolar olacağı tahmin edilmekte. Kuveyt petrol üretim kapasitesini 2020 yılına kadar dört milyon varile çıkarmak amacıyla; üretim altyapı modernizasyonu, stoklama, üretim kapasitesi artırımı, petrol alanında uluslararası firmalarla işbirliği ile ihraç ve rafineri kapasitesi-

nin güçlendirilmesine yönelik otuz milyar dolarlık bir yatırım programı başlattı. Yabancı yatırımcılar petrokimya alanında ortak yatırım yapabilmektedir. Fakat petrol arama çalışmalarının yabancı şirketler tarafından yapılmasına hâlâ izin verilmemektedir.

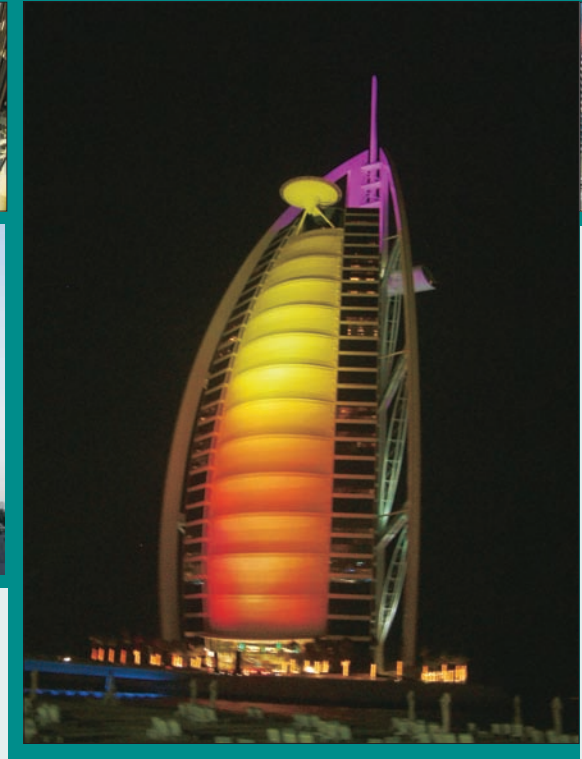
Ülkenin en büyük petrol üretim bölgesi Kuveyt şehrinin güneybatısındaki Burgan bölgesi olup, önemli petrol artma tesisleri ve petrole bağlı sanayi işletmeleri de Kuveyt şehrine yakın Ahmadi ve Shuaiba bölgelerinde bulunmaktadır. Yüksek Petrol Konseyi tarafından önerilen Kuveyt Projesi (Project Kuwait), uluslararası petrol şirketlerini ülkenin kuzeyindeki petrol sahalarındaki geliştirme planlarına dâhil etmeyi ve ülkenin kuzeyinde (dört tane) ve batısındaki (iki tane) petrol üretim alanlarının genişletilmesini öngören bir projedir.

Öncelikle ülkenin kuzeyinde bulunan ve on milyar varil rezervi olduğu bilinen alanların kapasitesinin günde dokuz bin varile çıkarılması hedeflenmektedir. Ülkenin batısındaki alanların ise kapasitesinin günde 190 bin varilden 460 bin varile çıkarılması planlanmaktadır.

SANAYİ GELİŞİMİ PETROLE DAYALI YAN ÜRÜNLERDE

Kuveyt sanayisinde birinci sırayı petrol artma tesisleri ve petrolden elde edilen ürünlerle ilgili sanayi kuruluşları alır. Kuveyt'in üç yerde petrol artma tesisleri vardır. Bunların en büyüğü en önemli ihracat ithalat limanının bulunduğu el-Ahmedi'dedir. Petrolden elde edilen yan ürünler üzerine de çok sayıda sanayi kuruluşu kurmuştur. Bu tesislerde sıvı amonyak, amonyum sülfat, kükürt asit, klorin vs. üretilmektedir. Petrole dayalı tesislerin dışında da çok sayıda sanayi kuruluşu kurulmuştur. Demir çelik ürünleri, metal tel, yağ, paketleme malzemeleri, gaz, plastik malzemeler, çimento, oksijen, kükürt, kâğıt, naylon, gıda maddesi, meşrubat, giyim eşyası, mobilya, kırtasiye malzemeleri, büro malzemeleri, inşaat malzemeleri, madeni eşya, elektrikli araçlar ve elektrik donanım eşyası vs. üreten fabrikalar ve sanayi tesisleri kurulmuştur. Devlet sanayi kuruluşu kurmak isteyenlere uzun vadeli krediler açmak ve tesislerini kuracağı arsa temin etmek suretiyle yardımcı olmaktadır.

Kuveyt, finans sektöründe bölgesinde öne çıkmaya aday bir ülkedir. Ülkede altısı Kuveytlilere ait sekiz ticari banka ve sanayi, gayrimenkul, tasarruf ve İslami bankacılık alanında hizmet veren dört banka olmak üzere on iki banka bulunmaktadır. HSBC, PNB Pa-

ribas, Abu Dabi Milli Bankası gibi yabancı bankaların da ülkede faaliyet göstermelerine izin verilmiştir. 2005 Haziran sonu itibariyle Kuveyt Merkez Bankası'na kayıtlı elli yatırım şirketi altmış beş yatırım fonu ve otuz sekiz döviz şirketi hizmet vermektedir. Sigortacılık sektörü sekizi ulusal, altısı Arap ve altısı yabancı şirket olmak üzere toplam yirmi şirketten oluşmaktadır.

YABANCI YATIRIMCILARA OLANAKLAR

2001 yılında Kuveyt Ulusal Meclisi'nden geçen Doğrudan Yabancı Yatırım Kanunu'na göre yabancı girişimciler birçok sektörde sponsora ihtiyaç duymadan, çoğunluk hisseye sahip oldukları şirketler kurabilmektedir. Aynı kanun yabancı yatırımcıya on yıla kadar vergi muafiyeti, ülkeye yabancı işçi getirilmesi, işletmenin kurulabilmesi için arazi tahsis, üretim için gerekli hammadde, ekipman, yarı mamulün gümrük-

süz ithalatına izin verilmesi, kamulaştırma riskine karşı güvence verilmesi, yabancı yatırımcının gelecekteki kanun değişikliklerine karşı korunması, sermaye transferine kısıtlama getirilmemesi gibi yatırımcı lehine hükümler içermektedir. Tüm bu avantajların yatırımcı tarafından kullanılabilmesi ise yerel işçi istihdam etme şartına bağlanmıştır. Doğrudan Yabancı Yatırıma kanun uyarınca on yıl vergiden muafiyet getirilmiştir. Kuveyt, taşımacılık konusunda önemli avantajlara sahiptir. Biri Shuwaikh diğeri Shuabia'da olmak üzere iki ticari limana sahiptir. Kuveyt'in beş bin kilometreye yakın iyi durumda olan bir karayolu ağı bulunmaktadır. Kuveyt Uluslararası Havaalanı'nın kapasitesi günde otuz yolcu uçağının iniş ve kalkışına izin vermektedir. En geç 2015 tarihinde üç milyon yolcu kapasiteli ve 700 milyon ile bir milyar dolar arasında maliyeti olacak ikinci bir havaalanı yapma planı bulunmaktadır. Ülkede Mayıs 1998'de kurulmuş ve Kasım 1999'da resmen açılmış olan bir adet Serbest Ticaret Bölgesi (Shuwaikh Serbest Ticaret Bölgesi) bulunmaktadır.

TÜRKİYE İLE KUVEYT ARASINDA SÜREN TİCARET

Türkiye ile Kuveyt arasındaki ekonomik ve ticari ilişkiler 1982 yılında imzalanan Ekonomik ve Sınai Teknik İşbirliği Anlaşması çerçevesinde yürütülmektedir. İki ülke arasında 2002 yılında Karma Ekonomik Komisyon (KEK) toplantısı yapılmıştır. Türkiye-Kuveyt ticareti, Kuveyt'in ithalat hacmi ve iki ülkenin potansiyeli düşünüldüğünde kısıtlı kalmaktadır. Türkiye'nin 2007 yılında Kuveyt'e ihracatı, 2006 yılı ihracatı düzeyinde yani 220 milyon dolar seviyesinde seyretmiştir.

Kuveyt'ten ithalat ise 2007 yılında 2006 yılına oranla yüzde 60 gibi önemli bir artış göstererek

90 milyon dolara yükselmiştir. 2006 yılında Kuveyt'e ihracatı gerçekleşen başlıca kalemler arasında demir ve çelik, metal eşya, canlı hayvanlar ve gıda maddeleri ile makineler ve dokumacılık ürünleri yer alırken, plastikler, diğer kimyasallar, makine ve ulaşım araçları başlıca ithalat kalemleri olmuştur. Dış Ticaret Müsteşarlığı verilerine göre, Kuveytlilere ait kayıtlara geçen yirmi beş şirketin Türkiye'deki yatırımlarının 300 milyon dolar civarında olduğu tahmin edilmektedir.

Türk firmalarının Kuveyt'te doğrudan önemli bir yatırımı yoktur. Kuveytliler genel olarak; finans, gayrimenkul, ticaret ve endüstri alanında orta ve uzun vadeli riski az ve getirisi iyi olan firmalara doğrudan veya yatırım fonları aracılığıyla yatırım yapmaktadırlar. 2006 yılı itibarıyla Türk firmalarının bugüne kadar Kuveyt'te üstlendikleri müteahhitlik işlerinin toplam değeri 594 milyon dolar olmuştur.

Önümüzdeki yıllarda Kuveyt'te otoyol, konut, köprü, liman ve depolama tesisi, demiryolu, havaalanı, doğal gaz ve petrol tesisleri gibi çeşitli altyapı yatırımları öngörülmektedir. Bu da inşaat sektöründe bir hareketlenmeye işaret etmektedir. Özellikle konut yapımı ve sağlık kuruluşları inşaatı gelişme gösteren iki alandır. 2020 yılına dek büyük yatırım projeleri için kırk milyar dolardan fazla harcama yapılacaktır.

Kuveyt'te inşaat sektörü büyük ölçüde kamu ihalelerine bağlı olup 1998 yılında petrol fiyatlarının düşmesiyle birlikte hükümet büyük kamu projelerini ertelemiş ve yap-işlet-devlet modeline yönelmiştir. Yakın zamanda petrol fiyatlarındaki artışla birlikte Bayındırlık ve İskân Bakanlığı Subiya yarımadasını geliştirmek ve Failaka ve Bubiyan adalarında turizmi canlandırmak üzere iddialı projelere girişmiştir. Halihazırda yapılan inşaat projelerinin tutarı on milyar ABD doları olup bunun yirmi yıllık bir süre zarfında kümülatif olarak otuz milyar doları geçmesi beklenmektedir.

Türkiye-Kuveyt İşbirliği Fırsatları

İki ülke arasında öne çıkan işbirliği fırsatları şunlardır:

- **Kuveyt'te enerji, su ve tarım alanlarında taahhüt projeleri.**
- **Tekstil ve hazır giyim alanında ortaklaşa yatırım imkânları.**
- **Mühendislik alanında her türlü danışmanlık hizmetleri.**
- **Gıda, mobilya, klima, buzdolabı, petrol ve petrokimya sektörlerinde işbirliği.**
- **Kuveyt'te geleneksel Türk mutfağına has restoran zincirleri.**
- **İnşaat malzemeleri satışı ve taşeronluk hizmetleri.**
- **Ticaret, sanayi, yatırım, bankacılık, turizm alanlarında faaliyet gösteren Türk firmalarıyla ortaklık.**
- **Körfez sermayesinin İMKB'de portföy yatırımına yönlendirilmesi.**
- **Kuveytliler'in özelleştirme kapsamında şirket satın almaya yönlendirilmesi.**

